

Heimdallafton tisdagen den 14 april 2026

Nästan 90 anmälda bjöds förrföra tisdagen med en blinkning till föredragsrubriken för dagen på kungsfisk (jfr ”Kungligt i Malmö”). Oftast går denna företeelse under korsordsbenämningen uer och kallas ibland också rödfisk. Den sägs tillhöra familjen drakhuvudfiskar och vid flera bord sades restaurangen ha lyckats alldeles särskilt väl med dess tillagning. Minglet och måltidspratet var i vanlig ordning också lyckat och bidrog till uppfyllandet under kvällen av 1891 års stadgars ändamålsparagraf om ”angenäm samvaro”.

Några som nog inte minst hade uppskattat Peter Löwegrens efter måltiden följande presentationer var de som var föremål för hans innehållsrika och personligt färgade presentationer över under 2025 bortgångna medlemmar, musikdirektören m m Sixten Nordström, Falsterbo, förstebibliotekarien, fil lic Anders Schmidt, Lund, tidningsmannen och kulturskribenten Sören Sommelius, Helsingborg, och universitetslektorn, fil dr Bengt Åhsberg, Lund. Eja vore det så att berörda alltid finge höra sådan uppskattning redan under sin levnad...!

Men så var det då dags för Herman Lindqvist att presentera sig och sitt ämne, förstås med välformulerade vändningar och sedvanligt driv i framställningen, kontinuerligt garnerat med underhållande fast mer eller mindre oviktiga detaljer som dock hjälper minnet vad gäller viktigare ting. Han berättade att han visserligen var född i Bromma (den förste april noterades det, men inte det väl mer relevanta 1943) men växte upp i Helsingfors, där fadern var diplomat. 1964 tog han studenten på Nya svenska läroverket i Helsingfors (med en rektor vid namn Runeberg, noterades det), bedrev därefter universitetsstudier några år först i Stockholm och sedan i Göteborg, innan han 1967 började sin journalistiska bana. Första anhalten var Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning, varefter han fortsatte som utrikeskorrespondent på Aftonbladet och Expressen. I förbigående nämndes bostad i elva huvudstäder och bevakande av totalt 26 krig. Sedan 14 år bosatt i Warszawa har han ”tagits om hand” av sin tredje hustru Liliana Komorowska, som är lärarinna och inte skådespelerska som hon råkade utnämnas till i ett Heimdall-utskick.

Efter att bl a flera gånger ha understrukt att marskalken av Finland, så småningom presidenten, Gustaf Mannerheim (1867-1951), benämnes Mannerheim i Finland med mycket rejält tryck på a:et, avslutade talaren denna sin personpresentation med att framhålla att han redan under studietiden insåg

hur "nödvändigt det är med historia". Han konstaterade det så bedrövliga i att många nuförtiden inte ens kan placera t ex Gustav Vasa och Karl XII i rätt kronologisk ordning, något - det underströk han - dock inte är dessa fåkunnigas fel.

Sitt egentliga anförande inledde han med trekungamötet i Malmö 1914 (där den berömda balkongen, noterades det, då var i så bedrövligt skick att det fanns klar risk för ett trekungafall, när den belastades med "sex meter kung", förtydligat med att Christian X (1870-1947) var 201 cm lång och Haakon VII (1872-1957) 192 cm medan Gustaf V (1858-1950) höll 191 cm). Vi påmindes samtidigt om att Haakon var bror till Kristian och växte upp som prins Carl av Danmark liksom om att han och Gustaf inte tålde varandra. Det hade framför allt att göra med unionsupplösningen 1905, då det var nära krig mellan Norge och Sverige. Av betydelse var emellertid inte minst också att den förre var gift med en engelsk prinsessa, medan den andres Viktoria av Baden (1862-1930) var "100 procent" tyska, kusin med tyske kejsaren som hon var och desslikes själv överste i ett tyskt kavalleriregemente! Som sagt, sådant är kanske inte så historiskt betydelsefullt men roande och hjälper minnet att behålla annat av mera värde.

Vi fick därpå höra att Malmö enligt talaren besökts av 35 monarker inklusive Gustav Vasa (1496-1600), som 1524 skulle överlägga här med Fredrik I (1471-1533) om Gotland och Blekinge. På ömse håll var misstänksamheten stor - Gustav var åtföljd av 100 beväpnade ryttare och höll sex danska riksråd som gissla för sin säkerhet. Han hade klen utbildning, hade inte varit mycket utomlands och talade inte tyska trots flera månader i Lübeck under sin tidigare flykt från Danmark. F ö, meddelades det, var Gustav aldrig mer utomlands efter besöket i danska Malmö - de två gångerna han därefter besökte Finland innebar ju bara att han besökte Sveriges östra rikshalva - och han litade aldrig mer på danskar.

Talaren gick så över till en medeltidskung som såtillvida inte är helt okänd, i vart fall inte i Malmö som det var han som satte i gång byggandet av Malmöhus och inte heller i Heimdall som det var han som gav Malmö dess stadsvapen med den grip som pryder sällskapetets sköld, alltså Erik av Pommern (1382-1459). Därnäst kanske mest känt är - och det ju rätt fantasieggande - att han efter sin tid som kung över ett av Europas allra största riken i tio år ägnade sig åt sjöröveri på Gotland.

Nu visade det sig emellertid att han minsann var en intelligent person, språkkunnig och ståtlig (190 cm noterades det) med tjockt lockigt hår - talaren använde t o m uttrycket ”mycket tjusig”. Han förstärkte Kärnan i Helsingborg, införde den för Danmark så lukrativa Öresundstullen, gjorde Köpenhamn till landets huvudstad och företog en pilgrimsfärd till Jerusalem. Han kom till tronen över Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige genom att unionsdrottningen Margareta (1353-1412) adopterade honom. Hennes ende son dog i tonåren i Falsterbo under inte helt klarlagda omständigheter och själv var hon syster till Eriks mormor. Han hade f ö före adoptionen det i sammanhanget inte så riktigt passande namnet Bogislav.

Talaren övergick så till Gustav IV Adolf (1778-1837), vars eftermäle enligt talaren är ett utomordentligt praktexempel på att sådant formas av segrarna, i Gustav Adolfs fall av 1809 års kuppmaakare. Han var en smula knepig men inte så underlig och besvärlig som han ofta nog skildras. Dessutom drabbades han enligt talaren upprepade gånger av ren otur.

I breda lager var han uppskattad, inte minst i södra Sverige och kuppmaakarna var oroliga för en motrevolution och gjorde därför sitt bästa för att nedsvärta och baktala honom med återverkningar ända in i vår tid. Det är han som gett namn åt Malmös Gustav Adolfs torg och hans hustru som avses med Drottningtorget (och f ö dessutom lånat sitt namn till de norrländska orterna Fredrika, Dorotea och Vilhelmina, tidigare hetandes respektive Viska, Bergvattnet och Volgsjö).

Den siste kungen som under kvällen ägnades - mer koncentrerad - uppmärksamhet var Karl XV (1826-1872), som avled på hemresa från en hälsokur i Aachen i ett av hörnrummen i landshövdingeresidenset i Malmö. Sedan flera år har Heimdall haft löfte att få besöka residenset i anslutning till Herman Lindqvists förväntade föredrag, men den nytillträdde innehavaren av Stortorget 1 har låtit förstå att han inte ser sig bunden av detta löfte (och - meddelas parentetiskt p g a flera medlemsfrågor - att han i kontrast till sina företrädare under flera decennier f ö också - via en medarbetare - ”låter hälsa att han tackar nej till inbjudan om att tala” i Heimdall).

Karl XV var, berättade talaren, en populär person och i olika bemärkelser folklig. Han hade det emellertid inte så lätt och var i ungdomen mycket olycklig och missförstådd. Han var dyslektiker och jämfördes med sina mer begåvade bröder, sångarprinsen Gustaf (1827-1852) och Oscar (1829-1907), som blev Oscar II - ”Titta på Gustaf, titta på Oscar, så duktiga!” (jämförelser med tredje

brodern, August (1831-1873), som gett namn åt ett lok som förekommer i ett känt tåguttryck, torde han dock ha sluppit...). Femton år gammal förfördes han av en strykerska på Stockholms slott och ”dog när han var 46 men såg ut som 96”. Han var en habil om inte framstående landskapsmålare och inte särskilt lyckosam i sina politiska försök. Kejsarinnan Joséphine de Beauharnais (1763-1814), Napoleons första hustru, var hans mammas farmor. Vid varje tågstation under den sista färden uppvaktade, enligt talaren, tusentals finklädde människor.

På fråga förklarade talaren avslutningsvis att förstaplatsen bland Sveriges kungar enligt honom utan tvekan innehas av Karl XIV Johan, som efter åren som kronprins höll Sverige undan krig och dessutom ur egen fatatur rejält förstärkte de svenska finanserna. Han var född den 26 januari 1763 som Jean Bernadotte (ibland med tillnamnet Baptiste för att skilja honom från en äldre broder) i distriktet Bearn i Gascogne i sydvästra Frankrike liksom Henrik IV (”Henrik av Navarra”, 1553 - 1610) och Charles Ogier de Batz de Castelmoré d’Artagnan (ca 1611-1673), odödliggjord som huvudperson i Alexandre Dumas roman *De tre musketörerna*. Karl Johan var gift med Napoleons tidigare fästmö Desirée Clary (1777-1860) och dog 81 år gammal på Stockholms slott den 8 mars 1844.